

Nr 2.

Ankom till Riksdagens kansli den 21 februari 1913 kl. 3 e. m.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 2, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om anordnande av undervisning i den homöopatiska läkemetoden.

I en inom andra kammaren väckt, till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 216, hava herrar *Olofsson* i Digernäs, *Olofsson* i Åvik och *Bosson* föreslagit,

att Riksdagen måtte besluta en skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan, att Kungl. Maj:t täcktes snarast låta genom sakkunniga personer från skilda läger jämte opartiska lekmän verkställa utredning av frågan om huruvida de praktiska resultaten visat den homöopatiska läkemetoden äga sådant värde, att teoretisk och praktisk undervisning i densamma bör meddelas, samt huru i sådant fall dylik undervisning lämpligen bör anordnas.

Beträffande vad motionärerna anfört till stöd för sitt förslag får utskottet hänvisa till motionen.

I det föreliggande ämnet hava vårt lands förnämsta auktoriteter på det medicinska området redan haft tillfälle att uttala sig.

Tidigare behandling av frågan.

Såsom motionärerna i sin motivering framhållit, anhöll nämligen Svenska homöopatsamfundet i en den 15 april 1912 till statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet ingiven skrift, bland annat, om åvägabringande av en saklig och opartisk utredning angående lämpligheten av att vid de medicinska högskolorna i riket åtminstone valfri undervisning meddelades även i den homöopatiska läkemetoden.

Sedan ärendet för behandling i nu förevarande del överlämnats till kungl. ecklesiastikdepartementet, inforrades yttranden i detsamma.

Medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala anförde i sitt yttrande, uti vilket samma fakultet vid universitetet i Lund ävensom karolinska mediko-kirurgiska institutets lärarkollegium instämde, huvudsakligen följande.

Fakulteten ville framhålla, att den s. k. homöopatiska läkemetoden ej vore att anse såsom vetenskaplig medicinsk metod, enär homöopatiens behandlingsmetoder överhuvud utginge från vissa uppfattningssätt, vilka möjligen kunnat betecknas som ursäktliga för den tidpunkt (för mer än hundra år sedan) då de först framställdes, men vilka sedan kvarstått i huvudsak oförändrade utan att taga någon hänsyn till den på alla områden genomgripande och omskapande utveckling, som det medicinska vetandet sedan den tiden undergått. Homöopatiens åskådningssätt befunne sig sålunda för närvarande i den bjärtaste och bestämdaste strid ej mindre med grunderna av nuvarande kunskaper om människokroppens funktioner under friska tillståndet och under sjukdom än även med fysikens och kemiens första vetenskapliga grundsatser. Vid sådant förhållande behöfve knappast framhållas, hurusom det vore de medicinska högskolorna föga värdigt och knappast skulle lända deras undervisning till heder, därest valfri undervisning skulle meddelas i den s. k. homöopatiska läkemetoden. Fakulteten hemställde på grund därav, att framställningen lämnades utan avseende.

Lärarkollegiets vid karolinska institutet yttrande var åtföljt av protokollsutdrag rörande ärendets behandling inom kollegiet; och tillåter sig utskottet av detsamma här återgiva följande:

Utdrag ur protokoll, hållna i Karolinska mediko-kirurgiska institutets lärarkollegium följande dagar år 1912.

Den 19 september.

S. D. Företogs ånyo bordlagda, i protokollet för den 29 augusti 1912 förut antecknade ärendet angående en av kanslern till lärarkollegiet remitterad, av Svenska homöopatsamfundet gjord framställning om anordnande vid de medicinska högskolorna av undervisning i homöopati m. m.

Härvid begärdes ordet av professorn Key-Åberg, som yttrade:

»Jag ber att med anledning av den remiss rörande den s. k. homöopatiens ställning i Sverige, vilken från kanslersämbetet till karolinska institutets lärarkollegium inkommit, och vilken nu föreligger till behandling inom lärarkollegium, få till protokollet göra följande anteckning.

Då det i den till remissen hörande, av »svenska homöopatiska samfundet» till statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet riktade skrivelsen säges, att det i Sverige för närvarande skulle finnas vid pass 200,000 personer, »hvilka», såsom det i skrivelsen kännetecknande heter, »för sin hälsas vårdande önska begagna sig av den homöopatiska läkemetoden», är detta tydligen ingenting annat än ett löst påstående, utan stöd i något tillförlitligt statistiskt underlag. Nu är det emellertid för var och en uppenbart, att det varit det av nyss anförda siffertal illustrerade stora förtroende,

den homöopatiska läkemetoden skulle hava tillvunnit sig hos allmänheten, varpå samtliga de från svenska homöopatiska samfundet framställda fordringarna ytterst grunda sig, och som i samfundets förutnämnda skrivelse utformats till det rättfärdighetskrav, vilket man från det allmännas sida icke skulle kunna underlåta att tillmötesgå.

Väl känt är ju, att en mängd vidskepligt och godtroget folk alltid löper till, där kvacksalvaren uppenbarar sig. Flertalet av dem vända honom dock av nära till hands liggande skäl snart åter ryggen. Och nog köpes det och säljes numera i vårt land en massa homöopatisk medicin; största delen därav är dock allmänheten pålockad, ja, ej sällan rent av påtrugad.

Till några statistiska beräkningar av i något hänseende praktisk räckvidd inbjuda ju sådana förhållanden icke. Men även i saknad av en tillförlitlig statistik, och i trots av de tvärsäkra påståendena från homöopatiskt håll om motsatsen, torde det tryggt kunna sägas, att det i vårt land för närvarande *icke* finns något allmännare behov av den homöopatiska läkemetoden och dess hjälpmedel.

Om möjligt ännu mindre än detta behov är dock uppenbarligen behovet av denna stora flock män och kvinnor, vilka, utan behörighet att utöva läkaryrket, på senare tiden slagit sig på att hemsöka det svenska samhället med utövande av vad som bär namn av ögondiagnos och homöopatisk läkekonst. I svenska homöopatiska samfundets skrivelse gå dessa personer under benämningarna »icke legitimerade utövare av yrket» och »homöopater utan graduering vid svenska medicinska högskolor». I själva verket sakna samma människor emellertid icke blott »graduering» vid svenska högskolor, utan som regel därtill varje sorts utbildning, vilken skulle kunna göra dem på något sätt dugliga att igenkänna sjukdomar eller syssla med behandlingen av sådana. Vanligen äro de fördettingar, urspårade existenser, som av nöd eller girighet drivits att upptaga det bedrägliga, men inbringande geschäftet. Man finner bland dem: f. d. polismannen, f. d. straffängen, f. d. prästen, f. d. lasarettsvaktmästaren, »frun» i växlande samhällsställning, men vars mans ekonomi blivit rubbad, f. hemmansägaren, f. ingenjören, f. cirkusartisten o. s. v. Flera av dem äro, sorgligt att säga det, f. d. predikanter; och geschäftet går, såsom erfarenheten visat, bäst, då homöopaten uppträder med religiös mask och därefter lämpade talesätt. På sådant sätt vinner man säkrast folkets förtroende. »Jag tror Gud vill det», var det svar, som en bekant homöopat här i staden för ej länge sedan offentligen lämnade på en till honom ävenledes offentlig framförd förebräelse för sysslande med kvacksalveri.

Den i förutnämnda skrivelse från homöopatiska samfundet uttalade fruktan för att ett eventuellt fastställande från statsmakternas sida av det utav kungl. medicinalstyrelsen den 14 maj 1909 avgivna förslaget till ny apoteksvarustadga eller annat i samma riktning gående förslag till sådan stadga skulle komma att vålla ett bestämdt avbräck i, ja kanske rent av sätta ett oöverkomligt hinder för den homöopatiska lekmanaverksamheten i Sverige, torde utan tvivel vara högeligen överdriven. Med någon kännedom om de homöopatiska läkemedlens allmänna kemiska såväl som fysikaliska konstitution torde det nämligen icke vara alltför djärft tro, att dessa medel, om så nödigt bleve, skulle kunna i fullt tillräcklig mängd och av önskvärd beskaffenhet tillverkas inom landet. Möjligen skulle detta önskemål kunna ernås redan genom en så enkel åtgärd som någon utvidgning av de för närvarande i verksamhet varande fabriker i Östersund och Askersund.

Vad så särskilt angår den i homöopatiska samfundets meromnämnda skrivelse gjorda hemställan om utredning i fråga om »lämpligheten av att vid våra medicinska högskolor åtminstone valfri undervisning i denna läkemetod (den homöopatiska) med-

delades, så att allmänheten för framtiden finge att välja mellan homöopatiska och allopatiska läkare», såsom det i skrivelsen heter, finner jag mig på denna punkt i full överensstämmelse med det yttrande, vilket i ärendet avgivits av Uppsala medicinska fakultet. Den Hahnemannska homöopatien har tydligen haft sin historiska mission. Tiden för denna ligger dock långt tillbaka. Våra dagars homöopati kan, sedd i det ljus, modernt medicinskt vetande och tänkande kasta däröver, utan vidare betecknas såsom humbug.

I detta professors Key-Åbergs anförande instämde professorerna Berg, Jolin, Lennmalm, Müller, Åkerman, Sundberg, E. Holmgren, Westermarck och Hedrén.

Professorn Santesson yttrade:

»Med anledning av professor Key-Åbergs uttalande, i vilket jag för övrigt instämmer, ber jag få meddela, att jag i allmänhet varje år ägnar en föreläsning åt en framställning av homöopatiens innebörd samt åt läkarnes ställning till densamma.»

Vidare anförde professorn Almquist:

»Då jag biträder lärarkollegiets beslut att bestämt avstyrka förslaget om införande av undervisning i homöopati, så stöder jag mig på följande grunder:

Enligt fastställda stadgar och enligt praxis sedan lång tid tillbaka är undervisningen vid läkarutbildningen vetenskaplig, d. v. s. kandidaterna få lära sig det, som blivit styrkt genom objektiva iakttagelser och erfarenheter.

Då homöopater kallat vår tids medicin för allopati, så söka de känneteckna den som en lära, som står i motsats mot deras egen homöopatiska lära. Sådan uppfattning tillhör en förgången tid. Förr kunde inom läkarekåren lära stå mot lära, icke numera. Vår tids naturvetenskap och medicin hyllar ingen lära, vetenskapen söker tvärtom tillägna sig alla detaljsanningar, som stödas av iakttagelse och erfarenhet, varifrån än utredningen kommit.

Därest det skulle bli ett åliggande för de medicinska högskolorna att giva undervisning i någon viss lära, så skulle den vetenskapliga undervisningen upphöra. Äläggandet skulle nämligen verka i den riktningen att föra läkekonsten tillbaka till schablonens och dogmens tider.»

Rektor instämde i professorn Almquists yttrande.

Lärarkollegiet beslöt att i skrivelse till kanslern enligt registraturet uttala sin anslutning till de uttalanden, som i ämnet gjorts av medicinska fakulteterna vid universiteten i Uppsala och Lund.

Ur protokollen

S. Wählin.

Universitetskanslern slutligen hänförde sig i sitt utlåtande till vad ovannämnda medicinska myndigheter anført i ärendet.

Vid föredragning den 25 oktober 1912 fann Kungl. Maj:t framställningen i fråga icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

*Utskottets
utlåtande.*

Såsom av det ovan anförda framgår, intaga läkarvetenskapens främsta målsmän inom vårt land en fullständigt avvisande hållning gent emot den homöopatiska läkemetoden, och, efter vad utskottet inhämtat, är detta — på ett ytterligt fåtal när — jämväl i övrigt fallet med den svenska läkar-

kåren, vars omdöme i denna fråga måste tillmätas vitsord. Den ställning, de här i landet på läkekonstens område sakkunniga sålunda intagit, torde hava till fullo ådagalagt, att den homöopatiska läkemetoden saknar sådant värde, att undervisning i densamma bör anordnas av staten. En utredning i den av motionären antydda riktningen synes utskottet därför icke vara av behovet påkallad.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att herr Olofssons i Digernäs m. fl. förevarande motion ej måtte till någon Andra kammarens åtgärd för-
anleda.

Stockholm den 21 februari 1913.

På utskottets vägnar:

M. ENDERSTEDT.
